

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 24 czerwca 2026 r.

Pozycja 79

WYROK

z dnia 16 czerwca 2026 r.

Sygn. akt K 18/24

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Jarosław Wyrembak – przewodniczący
Stanisław Piotrowicz
Bartłomiej Sochański
Jakub Stelina
Bogdan Świączkowski – sprawozdawca,

protokolant: Agnieszka Krawczyk,

po rozpoznaniu, z udziałem wnioskodawcy, na rozprawie w dniu 16 czerwca 2026 r., wniosku Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o zbadanie zgodności:

ustawy z dnia 12 kwietnia 2024 r. o zmianie ustawy o rachunkowości oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 619) z art. 4, art. 7, art. 104 ust. 1 w związku z art. 106 oraz art. 96 ust. 1 Konstytucji,

o r z e k a:

Ustawa z dnia 12 kwietnia 2024 r. o zmianie ustawy o rachunkowości oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 619, ze zm.) jest niezgodna z art. 7 w związku z art. 4 ust. 2, w związku z art. 104 ust. 1, w związku z art. 96 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponadto p o s t a n a w i a:

umorzyć postępowanie w pozostałym zakresie.

Orzeczenie zapadło większością głosów.

UZASADNIENIE

I

1. W piśmie z 9 maja 2024 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: Prezydent lub Wnioskodawca) wystąpił do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o zbadanie zgodności ustawy z dnia 12 kwietnia 2024 r. o zmianie ustawy o rachunkowości oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 619; dalej: kontrolowana ustawa) z art. 4, art. 7, art. 104 ust. 1 w związku z art. 106 oraz art. 96 ust. 1 Konstytucji, kwestionując konstytucyjność procesu legislacyjnego prowadzącego do uchwalenia kontrolowanej ustawy. Jako przyczyny niekonstytucyjności Wnioskodawca wskazał bezprawną odmowę dopuszczenia przez Marszałka Sejmu X kadencji do prac sejmowych – w tym do udziału w głosowaniach nad przyjęciem kontrolowanej ustawy – posłów na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej X kadencji Mariusza Kamińskiego oraz Macieja Wąsika. Ponadto Prezydent wyraził wątpliwość, czy faktyczne obsadzenie niewakującego wówczas mandatu po posle Mariuszu Kamińskim, przez umożliwienie udziału w pracach Sejmu Monice Pawłowskiej, może być kwalifikowane na płaszczyźnie ustrojowej jako ważne i skuteczne (zob. wniosek, s. 16-17).

Wnioskodawca zaprezentował szczegółową analizę przebiegu procesu legislacyjnego nad kontrolowaną ustawą oraz opisał wydarzenia poprzedzające prace sejmowe nad uchwaleniem tego aktu normatywnego, dotyczące przebiegu postępowania karnego, przeprowadzonego wobec posłów Mariusza Kamińskiego oraz Macieja Wąsika, poruszył też kwestię zastosowania wobec wskazanych posłów prezydenckiego prawa łaski, a także przytoczył poglądy Trybunału Konstytucyjnego wyrażone w odniesieniu do prezydenckiej prerogatywy mającej swoją podstawę w art. 139 Konstytucji. Wnioskodawca scharakteryzował działania podjęte przez Marszałka Sejmu uniemożliwiające posłom Mariuszowi Kamińskiemu oraz Maciejowi Wąsikowi wykonywanie uprawnień wynikających z mandatu poselskiego, w tym w toku prac sejmowych nad kontrolowaną ustawą, odnosząc się przy tym do negatywnej weryfikacji wskazanych działań Marszałka Sejmu, przeprowadzonej przez Sąd Najwyższy, Izbę Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia prawnego wydania przez ten sąd dwóch postanowień: z 4 stycznia 2024 r. (sygn. akt I NSW 1268/23) oraz z 5 stycznia 2024 r. (sygn. akt I NSW 1267/23), którymi uchylono postanowienia Marszałka Sejmu stwierdzające wygaśnięcie mandatów poselskich posła Macieja Wąsika oraz posła Mariusza Kamińskiego.

W uzasadnieniu wniosku Prezydent zaprezentował wykładnię powołanych wzorców oraz przedstawił argumentację popierającą podnoszone zarzuty naruszenia poszczególnych przepisów Konstytucji.

Zdaniem Wnioskodawcy, bezprawne pozbawienie możliwości brania czynnego udziału w pracach legislacyjnych nad kontrolowaną ustawą przez posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika, musi prowadzić do uznania, że kwestionowany akt nie został przyjęty w trybie właściwym dla uchwalania ustaw. Jednym z kluczowych elementów wpływających na zgodność stanowienia prawa ze standardami wyznaczonymi przez Konstytucję jest bowiem właściwy skład Sejmu będącego organem przedstawicielskim, wyposażonym przez ustrojodawcę w funkcję prawodawczą. W ocenie Prezydenta, za niezgodne z Konstytucją należy uznać każde działanie skutkujące pozbawieniem posła na Sejm warunków do skutecznego, czyli rzetelnego i efektywnego, wypełniania obowiązków poselskich.

Prezydent podkreślił, że w demokratycznym państwie prawnym wszystkie organy państwa, z uwagi na konstytucyjną zasadę legalizmu wyrażoną w art. 7 Konstytucji, mogą podejmować działania władcze wyłącznie na podstawie przepisów prawa i w jego granicach. W konsekwencji, wszelkie naruszenia kompetencji czy uchybienia proceduralne w stanowieniu ustaw, w stosunku do nadrzędnych norm rangi konstytucyjnej regulujących tryb ustawo-

dawczy, muszą być oceniane jednakowo jako niezgodność treści stanowiących przepisów z normami rangi konstytucyjnej. Z tych względów za niezgodny z Konstytucją należy uznać akt normatywny uchwalony przez organ niespełniający konstytucyjnych wymogów przedstawicielstwa i sprawowania mandatu poselskiego, co według Prezydenta – z przyczyn opisanych powyżej – odnosi się do ustawy kontrolowanej w niniejszej sprawie.

2. W piśmie z 2 czerwca 2024 r. Rzecznik Praw Obywatelskich poinformował, że nie zgłasza udziału w niniejszym postępowaniu.

3. W piśmie z 30 października 2025 r. (wpływ 4 listopada 2025 r.), Prokurator Generalny poinformował, że „brak jest uzasadnienia do przedstawienia (...) stanowiska w sprawie”.

II

Na rozprawę stawiał się przedstawiciel Wnioskodawcy, który podtrzymał stanowisko zajęte w piśmie procesowym z 9 maja 2024 r.

III

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Analiza formalna wniosku.

Trybunał Konstytucyjny – w każdym stadium postępowania, aż do wydania orzeczenia je kończącego – zobowiązany jest kontrolować, czy w sprawie nie zaistniała przeszkoda procesowa skutkująca koniecznością umorzenia postępowania (por. postanowienia TK z: 20 listopada 2019 r., sygn. K 2/18, OTK ZU A/2019, poz. 63; 9 listopada 2022 r., sygn. K 26/20, OTK ZU A/2022, poz. 70), co wymaga wyjaśnienia właściwości rzeczowej Trybunału Konstytucyjnego, określonej w art. 188 pkt 1 Konstytucji oraz legitymacji wnioskowej podmiotu inicjującego postępowanie, określonej w art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji. Trybunał z urzędu sprawdza także, czy pismo inicjujące postępowanie odpowiada wymogom formalnym określonym w art. 47 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK).

Stosownie do art. 47 ust. 1 u.o.t.p.TK: „[w]niosek złożony przez podmiot, o którym mowa w art. 191 ust. 1 pkt 1-5 Konstytucji, zawiera: 1) oznaczenie podmiotu uprawnionego do złożenia wniosku; 2) podanie podstawy prawnej działania podmiotu uprawnionego do złożenia wniosku; 3) oznaczenie rodzaju pisma procesowego; 4) określenie kwestionowanego aktu normatywnego lub jego części; 5) wskazanie wzorca kontroli; 6) uzasadnienie”. Zgodnie zaś z art. 47 ust. 2 u.o.t.p.TK: „[u]zasadnienie, o którym mowa w ust. 1 pkt 6, zawiera: 1) przywołanie treści kwestionowanego wnioskiem przepisu wraz z jego wykładnią; 2) przywołanie treści wzorców kontroli wraz z ich wykładnią; 3) określenie problemu konstytucyjnego i zarzutu niekonstytucyjności; 4) wskazanie argumentów lub dowodów na poparcie zarzutu niekonstytucyjności”.

Wniosek o dokonanie kontroli konstytucyjności aktu normatywnego w niniejszej sprawie pochodzi od Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: Prezydent lub Wnioskodawca), a zatem od podmiotu legitymowanego w rozumieniu art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji. Przedmiotem kontroli Prezydent uczynił (zaskarżoną w całości) ustawę z dnia 12 kwietnia 2024 r. o zmianie ustawy o rachunkowości oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 619, ze zm.; dalej: kontrolowana ustawa).

Jako wzorce kontroli Wnioskodawca przyjął następujące jednostki redakcyjne Konstytucji:

- art. 4 (ust. 1 „[w]ładza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu”; ust. 2 „[n]aród sprawuje władzę przez swoich przedstawicieli lub bezpośrednio”);
- art. 7 („[o]rgany władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa”);
- art. 104 ust. 1 („[p]osłowie są przedstawicielami Narodu. Nie wiążą ich instrukcje wyborców”);
- art. 106 („[w]arunki niezbędne do skutecznego wypełniania obowiązków poselskich oraz ochronę praw wynikających ze sprawowania mandatu określa ustawa”);
- art. 96 ust. 1 („[s]ejm składa się z 460 posłów”).

Biorąc pod uwagę powyższe, Trybunał stwierdził, że z wnioskiem w sprawie wystąpił podmiot uprawniony, którego legitymacja do inicjowania abstrakcyjnej kontroli prawa nie budzi wątpliwości, przedmiotem kontroli uczyniono ustawę zaskarżoną w całości, jako wzorce zaś wskazane zostały wybrane jednostki redakcyjne Konstytucji, a więc w sprawie nie wystąpiła przeszkoda procesowa uniemożliwiająca merytoryczną ocenę zarzutów przedstawionych przez Prezydenta.

Rozpoznając co do istoty wątpliwości konstytucyjne przedstawione we wniosku Prezydenta, Trybunał odniósł się kolejno do następujących zagadnień problemowych:

- przebiegu postępowania karnego przeprowadzonego wobec posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika;
- orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego dotyczących prezydenckiego prawa łaski;
- działań Marszałka Sejmu podjętych wobec posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika, poprzedzających prace legislacyjne nad kontrolowaną ustawą.

2. Postępowanie karne przeprowadzone wobec posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika.

2.1. Wyrokiem z 30 marca 2015 r. (sygn. akt II K 784/10) Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie skazał nieprawomocnie posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika na kary bezwzględnego pozbawienia wolności, orzekając dodatkowo wobec nich środki karne w postaci zakazu zajmowania określonych stanowisk. Apelację od wskazanego wyroku złożyli m.in. obrońcy posłów.

2.2. 16 listopada 2015 r. Prezydent, działając na podstawie art. 139 Konstytucji, wydał postanowienie (nr PU.117.45.2015), w którym zastosował wobec posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika prawo łaski w zakresie powołanego powyżej nieprawomocnego wyroku skazującego. Zastosowanie prawa łaski polegało na przebaczeniu i puszczeniu w niepamięć oraz umorzeniu postępowania karnego, miało zatem charakter abolicji indywidualnej.

2.3. Po rozpoznaniu apelacji od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie wskazanego w punkcie 2.1, Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z 30 marca 2016 r. (sygn. akt X Ka 57/16) uchylił zaskarżony wyrok z 30 marca 2015 r. (sygn. akt II K 784/10) i na podstawie art. 17 § 1 pkt 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490, ze zm.) umorzył postępowanie karne prowadzone wobec posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika. Przesłankę do wydania wyroku stanowiło postanowienie Prezydenta z 16 listopada 2015 r. w przedmiocie zastosowania prawa łaski.

2.4. Od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie wskazanego w akapicie poprzedzającym oskarżyciele posiłkowi wnieśli kasację. Sprawę kasacyjną Sąd Najwyższy rozpoznawał

pod sygn. akt II KK 313/16. Skład Sądu Najwyższego rozpoznający kasację, postanowieniem z 7 lutego 2017 r., przedstawił do rozstrzygnięcia składowi siedmiu sędziów Sądu Najwyższego zagadnienie prawne budzące, w jego opinii, poważne wątpliwości co do wykładni prawa, wyrażając je w następujących pytaniach:

1) „[c]zy przewidziany w zdaniu pierwszym art. 139 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zakres normowania zwrotu «prawo łaski» obejmuje również normę kompetencyjną do stosowania abolicji indywidualnej?»;

2) „[w] przypadku negatywnej odpowiedzi na pytanie pierwsze – jakie skutki wywołuje przekroczenie powyższego zakresu normowania dla dalszego toku postępowania karnego?».

W odpowiedzi Sąd Najwyższy 31 maja 2017 r. podjął uchwałę (sygn. akt I KZP 4/17) stwierdzającą, że:

1) „[p]rawo łaski, jako uprawnienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej określone w art. 139 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, może być realizowane wyłącznie wobec osób, których winę stwierdzono prawomocnym wyrokiem sądu (osób skazanych). Tylko przy takim ujęciu zakresu tego prawa nie dochodzi do naruszenia zasad wyrażonych w treści art. 10 w zw. z art. 7, art. 42 ust. 3, art. 45 ust. 1, art. 175 ust. 1 i art. 177 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej»;

2) „[z]astosowanie prawa łaski przed datą prawomocności wyroku nie wywołuje skutków procesowych”.

2.5. Wobec podjęcia przez Sąd Najwyższy uchwały z 31 maja 2017 r. Marszałek Sejmu wystąpił 8 czerwca 2017 r. do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o rozstrzygnięcie sporu kompetencyjnego między Prezydentem a Sądem Najwyższym.

Należy podkreślić, że zgodnie z art. 86 ust. 1 u.o.t.p.TK wszczęcie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie rozstrzygnięcia sporu kompetencyjnego powoduje zawieszenie postępowań przed organami, które prowadzą spór kompetencyjny. Skutek zawieszenia postępowania następuje *ipso iure*.

Wobec powyższego postanowieniem z 1 sierpnia 2017 r., wydanym w sprawie o sygn. akt II KK 313/16, Sąd Najwyższy stwierdził zawieszenie postępowania kasacyjnego, prowadzonego w sprawie posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika.

2.6. 28 lutego 2023 r. Sąd Najwyższy podjął zawieszone postępowanie kasacyjne, prowadzone w sprawie posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika. Podkreślić należy, że decyzja Sądu Najwyższego podjęta została pomimo niezakończonego wówczas przez Trybunał postępowania zainicjowanego wnioskiem Marszałka Sejmu o rozstrzygnięcie sporu kompetencyjnego i obowiązywania z mocy prawa zawieszenia postępowania przed organami prowadzącymi spór kompetencyjny.

Trybunał zwrócił uwagę, że opisane działanie Sądu Najwyższego stanowiło rażące naruszenie prawa (dyspozycji art. 86 ust. 1 u.o.t.p.TK), a tym samym pozostawało w oczywistej sprzeczności z konstytucyjną zasadą legalizmu, statuowaną w art. 7 Konstytucji.

2.7. 6 czerwca 2023 r. – wskutek merytorycznego rozpoznania kasacji wniesionych od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 30 marca 2016 r. (sygn. akt X Ka 57/16) – Sąd Najwyższy, wyrokiem wydanym w sprawie o sygn. akt II KK 96/23 uchylił w całości wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 30 marca 2016 r. i przekazał sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Trybunał zwrócił uwagę, że wyrok Sądu Najwyższego z 6 czerwca 2023 r. (sygn. akt II KK 96/23) – w świetle: postanowienia Prezydenta z 16 listopada 2015 r. o zastosowaniu wobec posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika prawa łaski oraz orzeczeń Trybunału

dotyczących prezydenckiej prerogatywy stosowania prawa łaski (o czym szerzej w punkcie 3 niniejszej części uzasadnienia) – został wydany z rażącym naruszeniem prawa, a tym samym pozostawał w oczywistej sprzeczności z wywodzoną z art. 7 Konstytucji zasadą legalizmu.

2.8. Skutkiem ponownie przeprowadzonego postępowania odwoławczego było wydanie przez Sąd Okręgowy w Warszawie wyroku z 20 grudnia 2023 r. (sygn. akt X Ka 613/23; dalej też: wyrok z 20 grudnia 2023 r.), zmieniającego zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie z 30 marca 2015 r. w zakresie odnoszącym się do posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika w ten sposób, że skazani oni zostali na karę 2 lat bezwzględnego pozbawienia wolności, a wymiar orzeczonego środka karnego w postaci zakazu zajmowania określonych w wyroku stanowisk zmniejszony został do 5 lat.

Analogicznie do oceny zawartej w punkcie 2.7 tej części uzasadnienia, Trybunał zwrócił uwagę, że wyrok Sądu Okręgowego z 20 grudnia 2023 r. – w świetle postanowienia Prezydenta z 16 listopada 2015 r. o zastosowaniu wobec posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika prawa łaski oraz orzeczeń Trybunału dotyczących prezydenckiej prerogatywy stosowania prawa łaski – został wydany z rażącym naruszeniem prawa, pozostając tym samym w oczywistej sprzeczności z wynikającą z art. 7 Konstytucji zasadą legalizmu.

2.9. 8 stycznia 2024 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie postanowił: 1) nie uwzględnić wniosków o odmowę wszczęcia postępowania wykonawczego wobec posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika; 2) nie uwzględnić wniosków o umorzenie postępowania wykonawczego wobec posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika; 3) nie uwzględnić wniosku o wstrzymanie wobec posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika wykonalności kar 2 lat pozbawienia wolności orzeczonych wyrokiem z 20 grudnia 2023 r., zmieniającym wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie z 30 marca 2015 r., wydanym w sprawie o sygn. akt II K 784/10. Nadto tego samego dnia przygotowano dokumentację wykonawczą, w tym nakazy doprowadzenia posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika do jednostek penitencjarnych. W konsekwencji powyższego, 9 stycznia 2024 r. doszło do zatrzymania posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika. Posłowie przebywali w izolacji penitencjarnej do 23 stycznia 2024 r.

3. Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prezydenckiego prawa łaski.

3.1. Uwzględniając treść zarzutów Wnioskodawcy, Trybunał za konieczne uznał przywołanie w tym miejscu swoich trzech orzeczeń, dotyczących uprawnień Prezydenta określonego w art. 139 Konstytucji, jednocześnie w pełni popierając ukształtowaną w nich linię orzeczniczą:

a) wyroku z 17 lipca 2018 r. (sygn. K 9/17, OTK ZU A/2018, poz. 48; Dz. U. poz. 1387), w którym Trybunał orzekł, że:

„1) art. 17 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904, ze zm.),

2) art. 5 § 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2018 r. poz. 475, ze zm.),

3) art. 15 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 652, ze zm.)

– w zakresie, w jakim nie czynią aktu abolicji indywidualnej negatywną przesłanką prowadzenia – odpowiednio – postępowania karnego, postępowania w sprawach o wykroczenia albo postępowania karnego wykonawczego, są niezgodne z art. 139 zdanie pierwsze Konstytucji”;

b) wyroku z 26 czerwca 2019 r. (sygn. K 8/17, OTK ZU A/2019, poz. 34; Dz. U. poz. 1255), w którym Trybunał orzekł, że:

„1) art. 523 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1987, ze zm.) w zakresie, w jakim dopuszcza możliwość wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego w razie umorzenia postępowania z powodu zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,

2) art. 521 § 1 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim dopuszcza możliwość wniesienia kasacji na niekorzyść oskarżonego od każdego prawomocnego orzeczenia sądu w sytuacji, gdy w kasacji zakwestionowano prawidłowość zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej,

3) art. 529 ustawy powołanej w punkcie 1 w zakresie, w jakim dopuszcza wniesienie i rozpoznanie kasacji na niekorzyść oskarżonego w sytuacji, gdy w kasacji zakwestionowano prawidłowość zastosowania aktu łaski przez Prezydenta Rzeczypospolitej,

– są niezgodne z art. 139 zdanie pierwsze w związku z art. 10 Konstytucji”;

c) postanowienia z 2 czerwca 2023 r. (sygn. Kpt 1/17, OTK ZU A/2023, poz. 103; M. P. poz. 549), którym Trybunał rozstrzygnął spór kompetencyjny pomiędzy Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej a Sądem Najwyższym, uznawszy, że:

„1) na podstawie art. 139 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, prawo łaski jest wyłączną i niepodlegającą kontroli kompetencją Prezydenta RP wywołującą ostateczne skutki prawne,

2) Sąd Najwyższy nie ma kompetencji do sprawowania kontroli ze skutkiem prawnym wykonywania kompetencji Prezydenta RP, o której mowa w punkcie 1”.

3.2. Zgodnie z art. 190 ust. 1 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne, co oznacza, że już na poziomie konstytucyjnym ustrojodawca przesądził, iż wszystkie organy władzy publicznej mają obowiązek przestrzegania i stosowania tych orzeczeń. Do organów tych należy zaliczyć między innymi sądy powszechne, Sąd Najwyższy, jak również Marszałka Sejmu. Nierespektowanie orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego przez osoby będące piastunami władzy publicznej stanowi działalność sprzeczną z prawem, która może skutkować odpowiedzialnością prawną, w tym także karną tych osób. Niezależnie od powyższego brak przestrzegania i stosowania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego stanowi każdorazowo naruszenie Konstytucji – w szczególności jej art. 7 oraz art. 190.

4. Działania Marszałka Sejmu podjęte wobec posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika, poprzedzające prace sejmowe nad kontrolowaną ustawą.

4.1. Mariusz Kamiński i Maciej Wąsik zostali wybrani na posłów na Sejm X kadencji 15 października 2023 r. 26 października 2023 r. wskazani posłowie odebrali od Państwowej Komisji Wyborczej zaświadczenia o wyborze. 13 listopada 2023 r. odbyło się pierwsze posiedzenie Sejmu X kadencji, podczas którego posłowie Mariusz Kamiński i Maciej Wąsik złożyli ślubowania poselskie.

4.2. Po wydaniu wyroku z 20 grudnia 2023 r. Marszałek Sejmu podjął działania zmierzające do stwierdzenia wygaśnięcia mandatów posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika.

W piśmie z 21 grudnia 2023 r. Prezydent poinformował Marszałka Sejmu, że 16 listopada 2015 r. zastosował na podstawie art. 139 Konstytucji wobec posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika prawo łaski, podkreślając, że jego postanowienie jest skuteczne,

niewzruszalne i niezaskarżalne, a także że nie zachodzą w związku z tym przesłanki materialne do stwierdzenia wygaśnięcia mandatów poselskich.

Pomimo pisma Prezydenta, jeszcze tego samego dnia Marszałek Sejmu wydał dwa tożsame w treści postanowienia w sprawie stwierdzenia wygaśnięcia mandatów poselskich Mariusza Kamińskiego oraz Macieja Wąsika.

Postanowienia Marszałka Sejmu z 21 grudnia 2023 r. zostały doręczone posłom 28 grudnia 2023 r. Następnego dnia, tj. 29 grudnia 2023 r., Mariusz Kamiński oraz Maciej Wąsik wnieśli od postanowień tych odwołania do Sądu Najwyższego, składając je równoległe: za pośrednictwem Marszałka Sejmu oraz bezpośrednio do Sądu Najwyższego.

4.3. Art. 26 § 1 pkt 11 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2024 r. poz. 622; dalej: ustawa o SN) stanowi, że do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego należy rozpoznawanie „innych [niż wskazane w art. 26 § 1 ustawy o SN] spraw z zakresu prawa publicznego niezastrzeżonych do właściwości innych izb Sądu Najwyższego”. Nie ulega wątpliwości, że sprawy z odwołań złożonych na podstawie art. 250 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2025 r. poz. 365, ze zm.; dalej: kodeks wyborczy) nie należą do właściwości żadnej innej izby Sądu Najwyższego, o których mowa w art. 23-25 oraz art. 27a ustawy o SN, natomiast Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych jest sądem wyłącznie właściwym rzeczowo do rozpoznania odwołania od postanowienia Marszałka Sejmu stwierdzającego wygaśnięcie mandatu poselskiego.

Pomimo powyższego, wbrew wyraźnej treści obowiązujących przepisów ustawy o SN określających właściwość rzeczową poszczególnych izb Sądu Najwyższego, a także mimo określenia właściwości sądu przez samych posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika w treści sformułowanych odwołań, Marszałek Sejmu przekazał odwołania posłów bezpośrednio do niewłaściwej w tego typu sprawach Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego, z pominięciem biura podawczego Sądu Najwyższego. Wskazane działanie Marszałka Sejmu należy uznać za pozostające w sprzeczności z przepisami prawa, a tym samym naruszające konstytucyjną zasadę legalizmu wyrażoną w art. 7 Konstytucji.

Na tę ocenę nie mogą mieć wpływu stanowiska organów międzynarodowych ukierunkowane na podważenie ustrojowej pozycji tej izby jako sądu ani argumenty, że na gruncie nieobowiązującego stanu prawnego tego typu odwołania rozpoznawała nieistniejąca obecnie Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego.

Trybunał zauważył, że właściwość Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w sprawie odwołań wniesionych przez posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika od postanowień Marszałka Sejmu wydanych w przedmiocie stwierdzenia wygaśnięcia mandatów poselskich została potwierdzona zarządzeniem nr 1/2024 Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z 4 stycznia 2024 r. w sprawie rozstrzygnięcia sporu co do właściwości izb w zakresie rozpoznania danej sprawy. W zarządzeniu tym Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wskazał Izbę Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych jako wyłącznie właściwą do rozpoznania sprawy. W tym kontekście należy przypomnieć, że uprawnienie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do rozstrzygania sporów o właściwość izb Sądu Najwyższego w zakresie rozpoznania konkretnej sprawy wynika bezpośrednio z § 4 pkt 7 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2022 r. – Regulamin Sądu Najwyższego (Dz. U. z 2024 r. poz. 806) w związku z art. 14 § 1 pkt 8 ustawy o SN.

4.4. Sąd Najwyższy, orzekający w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, postanowieniem z 4 stycznia 2024 r. wydanym w sprawie o sygn. akt I NSW 1268/23, uchylił postanowienie Marszałka Sejmu stwierdzające wygaśnięcie mandatu poselskiego posła Macieja Wąsika. Następnego dnia, tj. 5 stycznia 2024 r., Sąd Najwyższy, orzekający w tej samej

izbie, wydał – tożsame w swojej treści – postanowienie w sprawie o sygn. akt I NSW 1267/23, którym uchylił postanowienie Marszałka Sejmu stwierdzające wygaśnięcie mandatu poselskiego posła Mariusza Kamińskiego.

Uzasadniając swoje orzeczenia, Sąd Najwyższy stwierdził, że uchylenie powodowane jest brakiem przesłanek formalnych i materialnych dla stwierdzenia wygaśnięcia mandatu poselskiego, co skutkuje tym, że zostały one wydane z naruszeniem Konstytucji oraz przepisów kodeksu wyborczego. Istotne naruszenie art. 248 § 3 kodeksu wyborczego polegało na tym, że wydając postanowienia o stwierdzeniu wygaśnięcia mandatów poselskich, Marszałek Sejmu nie dysponował informacją z Krajowego Rejestru Karnego o prawomocnym skazaniu, co oznacza, że w chwili wydawania postanowień nie istniały przewidziane prawem formalne przesłanki do ich wydania. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia o sygn. akt I NSW 1267/23 podkreślił, że „[o]derwanie przewidzianej art. 249 § 1 k.wyb. kompetencji Marszałka Sejmu do wydania postanowienia, od proceduralnego wymogu dysponowania informacją z Krajowego Rejestru Karnego (art. 248 § 3 k.wyb.) jest niedopuszczalne, prowadziłyby bowiem do przyznania Marszałkowi Sejmu dyskrecjonalnej kompetencji do wygaszania mandatów posłów bez zaistnienia ustawowo wymaganych przesłanek proceduralnych”.

Sąd Najwyższy podniósł także, że prawo łaski z 16 listopada 2015 r. zastosowane przez Prezydenta wobec posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika w postaci abolicji indywidualnej *ex tunc* pozbawiało prawomocny wyrok skazujący z 20 grudnia 2023 r. jego skutków materialnych (w szczególności tych, które mogłyby wystąpić w sferze ustrojowej w postaci utraty prawa wybieralności), co stanowi o niezaistnieniu przesłanek prawnych pozwalających na wydanie przez Marszałka Sejmu postanowień w sprawie stwierdzenia wygaśnięcia mandatów poselskich. Jak podkreślił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia o sygn. akt I NSW 1268/23, prezydencki akt łaski „stanowi bezpośrednio zastosowanie przepisu Konstytucji i jako taki jest prawnie skuteczny i ostateczny. Skutków prawnych w postaci braku możliwości pociągania do odpowiedzialności karnej osoby ułaskawionej przez Prezydenta RP nie może znieść ani żadna uchwała, ani żaden wyrok sądu, nawet Sądu Najwyższego. Nie trzeba nawet wspominać, że żadnego znaczenia nie mają w tym zakresie opinie prawne bądź wypowiedzi doktryny prawa. Nikt nie posiada prawnego umocowania do weryfikacji i kwestionowania prerogatywy przysługującej i gwarantowanej konstytucyjnie wyłącznie Prezydentowi”.

W ocenie Trybunału, postanowienia z 4 i 5 stycznia 2024 r. Sądu Najwyższego orzekającego we właściwej izbie prawomocnie wyeliminowały z obrotu prawnego postanowienia Marszałka Sejmu z 21 grudnia 2023 r. w sprawie stwierdzenia wygaśnięcia mandatów poselskich Mariusza Kamińskiego oraz Macieja Wąsika.

W kontekście omówionych wyżej prawomocnych postanowień Sądu Najwyższego, Trybunał wziął pod uwagę okoliczność, że 10 stycznia 2024 r. Sąd Najwyższy, orzekający w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wydał postanowienie w sprawie o sygn. akt II PUO 2/24, na mocy którego nie uwzględnił odwołania posła Mariusza Kamińskiego od postanowienia Marszałka Sejmu z 21 grudnia 2023 r. w sprawie stwierdzenia wygaśnięcia mandatu poselskiego. Jednak, jak już wskazano uprzednio, izbą Sądu Najwyższego wyłącznie właściwą do rozpoznania odwołania od postanowienia Marszałka Sejmu wydanego w sprawie stwierdzenia wygaśnięcia mandatu poselskiego była Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych. To, że odwołanie posła Mariusza Kamińskiego zostało prawomocnie rozpoznane przez Sąd Najwyższy 5 stycznia 2024 r., oznacza, iż postanowienie Sądu Najwyższego wydane w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych 10 stycznia 2024 r. zostało wydane w warunkach powagi rzeczy osądzonej (*res iudicata*). Przedstawione okoliczności jasno świadczą, że postanowienie Sądu Najwyższego, Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zostało wydane z rażącym naruszeniem prawa, a tym samym pozostawało w oczywistej sprzeczności z konstytucyjną zasadą legalizmu, ustanowioną przez art. 7 Konstytucji. Należy nadmienić, że

wskutek skargi na postanowienie z 10 stycznia 2024 r., wniesionej przez Mariusza Kamińskiego, Sąd Najwyższy w punkcie pierwszym sentencji postanowienia z 3 lipca 2024 r. (sygn. akt I NSW 1/24) wznowił postępowanie zakończone postanowieniem Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2024 r., sygn. akt II PUO 2/24, natomiast w punkcie 2 sentencji uchylił to postanowienie i umorzył postępowanie. Uznał tym samym, że orzeczenie to zostało wydane z rażącym naruszeniem prawa. Skarżone postanowienie wydane zostało bowiem w warunkach nieważności postępowania z uwagi na naruszenie powagi rzeczy osądzonej, wynikającej z wydanego 5 dni wcześniej prawomocnego postanowienia Sądu Najwyższego w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (sygn. akt I NSW 1267/23).

W ocenie sądu rozpoznającego skargę o wznowienie postępowania, wydanie kolejnego postanowienia Sądu Najwyższego w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych 10 stycznia 2024 r. (sygn. akt II PUO 2/24) nie tylko stanowiło rażącą obrazę porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej, lecz także naruszało art. 45 Konstytucji gwarantujący prawo skarżącego do sądu. Nadto w postanowieniu z 3 lipca 2024 r. Sąd Najwyższy zauważył, że postanowienie z 10 stycznia 2024 r. zapadło w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego, która nie jest (i w momencie orzekania również nie była) właściwa do rozpoznawania odwołań od postanowień Marszałka Sejmu w sprawie stwierdzenia wygaśnięcia mandatu posła. Sąd Najwyższy przypomniał, że na podstawie art. 26 § 1 pkt 11 ustawy o SN wyłączna właściwość w tej sprawie przysługuje Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego.

Co równie istotne, w punkcie trzecim postanowienia z 3 lipca 2024 r. Sąd Najwyższy odrzucił skargę Mariusza Kamińskiego o wznowienie postępowania zakończone postanowieniem Sądu Najwyższego z 5 stycznia 2024 r., sygn. akt I NSW 1267/23 (w sentencji błędnie przywołano sygnaturę sprawy – zamiast „I NSW 1267/23” jest „I NSW 1267/24”, natomiast w uzasadnieniu podana sygnatura jest poprawna), przyjmując, że w okolicznościach rozpoznawanej sprawy skarga ta nie była oparta na ustawowej podstawie. Tym samym postanowienie Sądu Najwyższego z 5 stycznia 2024 r. uchylające postanowienie Marszałka Sejmu z 21 grudnia 2023 r. stwierdzające wygaśnięcie mandatu poselskiego Mariusza Kamińskiego pozostaje w obrocie prawnym i jako prawomocne wywołuje ostateczne skutki prawne.

Należy także odnotować okoliczność, że 12 kwietnia 2024 r. Sąd Najwyższy orzekający w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych wydał postanowienie (sygn. akt I NSW 1267/23), w którym stwierdził, że postanowienie Sądu Najwyższego z 5 stycznia 2024 r. (sygn. akt I NSW 1267/23) jest prawomocne od 5 stycznia 2024 r. oraz że postanowienie Sądu Najwyższego wydane w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 10 stycznia 2024 r. (sygn. akt II PUO 2/24) zapadło w warunkach nieważności postępowania oraz z rażącym naruszeniem art. 25 i art. 26 § 1 pkt 11 ustawy o SN i jako takie pozbawione jest mocy prawnej.

4.5. Mimo opisanych powyżej okoliczności Marszałek Sejmu skierował postanowienie w sprawie stwierdzenia wygaśnięcia mandatu posła Mariusza Kamińskiego do ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, co nastąpiło 10 stycznia 2024 r. (pod pozycją 15).

Trybunał uznał, że opisane działanie Marszałka Sejmu stanowiło rażące naruszenie prawa, a tym samym pozostawało w oczywistej sprzeczności z konstytucyjną zasadą legalizmu, statutowaną w art. 7 Konstytucji.

Jednocześnie Trybunał odnotował, że Marszałek Sejmu nie skierował do promulgacji postanowienia z 21 grudnia 2023 r. wydanego w przedmiocie stwierdzenia wygaśnięcia mandatu posła Macieja Wąsika.

4.6. Szef Kancelarii Sejmu 5 stycznia 2024 r. podjął decyzję o dezaktywacji kart do głosowania posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika. Jednocześnie od 25 stycznia 2024 r., tj. od czwartego posiedzenia Sejmu X kadencji aż do dnia rzeczywistego wygaśnięcia mandatów poselskich (co wobec okoliczności określonej w art. 247 § 1 pkt 7 w związku z art. 334 § 1 kodeksu wyborczego nastąpiło 10 czerwca 2024 r. w związku z wyborem Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika na posłów do Parlamentu Europejskiego), posłowie nie byli wpuszczani do budynków Sejmu w celu wykonywania swoich mandatów poselskich, w tym brania udziału w pracach legislacyjnych Sejmu.

4.7. Marszałek Sejmu X kadencji 6 marca 2024 r. umożliwił Monice Pawłowskiej złożenie wobec Sejmu ślubowania poselskiego i występowanie w pracach Sejmu w charakterze posła, co zaskutkowało dopuszczeniem wskazanej osoby do prac Sejmu – zwłaszcza do udziału w głosowaniach sejmowych.

4.8. Opisane powyżej działania – w świetle: postanowienia Prezydenta z 16 listopada 2015 r. o zastosowaniu wobec posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika prawa łaski; orzeczeń Trybunału dotyczących prezydenckiej prerogatywy stosowania prawa łaski (przytoczonych we wcześniejszej części uzasadnienia); postanowień Sądu Najwyższego z 4 i 5 stycznia 2024 r., wydanych w sprawach o sygn. akt I NSW 1268/23 oraz I NSW 1267/23 – podjęte zostały z rażącym naruszeniem prawa, a tym samym pozostawały w oczywistej sprzeczności z wywodzoną z art. 7 Konstytucji zasadą legalizmu.

5. Przebieg prac legislacyjnych nad kontrolowaną ustawą.

Kontrolowana ustawa została uchwalona przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej X kadencji. Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o rachunkowości oraz niektórych innych ustaw wpłynął do Sejmu 4 marca 2024 r. i został zarejestrowany jako druk sejmowy nr 242.

Pierwsze czytanie projektu kontrolowanej ustawy odbyło się 19 marca 2024 r. na posiedzeniu sejmowej Komisji Finansów Publicznych. 20 marca 2024 r. odbyło się drugie czytanie projektu kontrolowanej ustawy na posiedzeniu Sejmu. Wobec niezgłoszenia wniosków legislacyjnych, niezwłocznie przystąpiono do trzeciego czytania projektu. W głosowaniu nad przyjęciem całości projektu ustawy brało udział 431 posłów. Za przyjęciem kontrolowanej ustawy opowiedzieli się wszyscy głosujący posłowie. W głosowaniu nie wzięło udziału 28 posłów. W głosowaniu nie brali udziału posłowie: Mariusz Kamiński i Maciej Wąsik. Zgodnie z informacją widniejącą na stronie internetowej Sejmu, skład Sejmu 20 marca 2024 r. miał wynosić 459 posłów (głosowanie nr 7 na 8. posiedzeniu Sejmu, www.sejm.gov.pl; dostęp: 16 czerwca 2026 r.), a w głosowaniu brała udział – zakwalifikowana przez Marszałka Sejmu jako poseł – Monika Pawłowska.

21 marca 2024 r. kontrolowaną ustawę przekazano Marszałkowi Senatu. Senat, po rozpatrzeniu ustawy na posiedzeniu 4 kwietnia 2024 r., wniósł poprawkę, która została – na wniosek Komisji Finansów Publicznych wyrażony 10 kwietnia 2024 r. – rozpatrzona pozytywnie (przyjęta) na forum Sejmu 12 kwietnia 2024 r. (9. posiedzenie). Następnie 15 kwietnia 2024 r. kontrolowana ustawa została przekazana przez Marszałka Sejmu do podpisu Prezydentowi. 16 kwietnia 2024 r. Prezydent podpisał kontrolowaną ustawę i zarządził jej ogłoszenie w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. 23 kwietnia 2024 r. kontrolowana ustawa została ogłoszona pod poz. 619.

6. Przedmiot kontroli.

Celem zaskarżonej ustawy jest transpozycja dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2101 z dnia 24 listopada 2021 r. zmieniającej dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji o podatku dochodowym przez niektóre jednostki

i oddziały (Dz. Urz. UE L 249 z 1.12.2021, s. 1). Przepisy powołanej dyrektywy stanowią część pakietu dotyczącego przeciwdziałania unikaniu opodatkowania przyjętego przez Komisję Europejską w styczniu 2016 r. Dyrektywa 2021/2101 nakłada na duże przedsiębiorstwa wielonarodowe prowadzące działalność gospodarczą w Unii Europejskiej obowiązek ujawniania informacji o zapłaconym podatku dochodowym oraz innych informacji w podziale na poszczególne kraje. Kontrolowana ustawa wprowadza stosowne zmiany w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2026 r. poz. 522), ustawie z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 869 ze zm.) oraz w ustawie z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1891 ze zm.).

7. Rekonstrukcja i wykładnia wzorców kontroli.

7.1. Prezydent wskazał następującą konfigurację wzorców kontroli: art. 4, art. 7, art. 104 ust. 1 w związku z art. 106 oraz art. 96 ust. 1 Konstytucji.

Trybunał zrekonstruował konfigurację wzorców, kierując się zasadą *falsa demonstratio non nocet*. Zarzuty Wnioskodawcy wobec kontrolowanej ustawy wynikały z prawnej wadliwości czynności Marszałka Sejmu podejmowanych wobec posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika, przez co uniemożliwiono im wykonywanie mandatów, co z kolei skutkowało uchwaleniem kontrolowanej ustawy z naruszeniem trybu ustawodawczego. Tym samym, w pełni uznając zasadę związania granicami wniosku wynikającą z art. 67 ust. 1 i 2 u.o.t.p.TK, Trybunał przyjął, że art. 7 Konstytucji powinien w niniejszej sprawie odgrywać rolę wzorca głównego, natomiast art. 4 ust. 2, art. 104 ust. 1 oraz art. 96 ust. 1 Konstytucji należało zakwalifikować jako wzorce związkowe. Wobec powyższego Trybunał w pierwszej kolejności zbadał kontrolowaną ustawę, odnosząc się do jej zgodności z art. 7 w związku z art. 4 ust. 2, w związku z art. 104 ust. 1, w związku z art. 96 ust. 1 Konstytucji.

7.2. Wskazane w niniejszej sprawie wzorce kontroli stanowiły przedmiot licznych wypowiedzi Trybunału Konstytucyjnego, dlatego w tym miejscu należało ograniczyć się do wskazania jedynie najistotniejszych.

7.2.1. Zgodnie z art. 7 Konstytucji kreującym zasadę legalizmu: „[o]rgany władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa”. Zasada ta dedykowana jest wszystkim organom władzy publicznej (ustawodawczej, wykonawczej oraz sądowniczej). Istotę zasady legalizmu oddaje stwierdzenie, że organ władzy publicznej może czynić wyłącznie to, na co prawo mu pozwala. Jednostka z kolei może czynić wszystko, czego prawo jej nie zabrania.

W swoim dotychczasowym orzecznictwie Trybunał wyjaśniał, że legalizmem działania organów władzy publicznej jest stan, w którym organy te są tworzone w drodze prawnej oraz działają na podstawie i w granicach prawa, które określa ich zadania i kompetencje oraz tryb postępowania. Prowadzi to do wydania rozstrzygnięcia w przepisanej przez prawo formie, opartego na należytej podstawie prawnej i w zgodności z wiążącymi konkretny organ przepisami prawa materialnego. „Działanie na podstawie prawa” oznacza wymóg legitymacji prawnej (podstawy kompetencyjnej) dla wszelkiej działalności polegającej na sprawowaniu władzy publicznej. Kompetencji tej nie wolno domniemywać, musi być określona jasno i precyzyjnie w przepisie prawa. Z kolei pojęcie „w granicach prawa” oznacza konstytucyjny obowiązek organów władzy publicznej, aby w swojej działalności ściśle przestrzegały nie tylko norm wyznaczających ich zadania i kompetencje (by nie przekraczały swych kompetencji), lecz także aby nie naruszały żadnych innych obowiązujących norm (zob. wyrok TK z 16 marca 2011 r., sygn. K 35/08, OTK ZU nr 2/A/2011, poz. 11).

W orzecznictwie podnoszono także, że działanie na podstawie i w granicach prawa oznacza m.in., iż „kompetencje organów władzy publicznej powinny zostać jednoznacznie

i precyzyjnie określone w przepisach prawa, wszelkie działania tych organów powinny mieć podstawę w takich przepisach, a – w razie wątpliwości interpretacyjnych – kompetencji organów władzy publicznej nie można domniemywać” (wyrok TK z 14 czerwca 2006 r., sygn. K 53/05, OTK ZU nr 6/A/2006, poz. 66).

7.2.2. Art. 4 ust. 1 Konstytucji stanowi, że „[w]ładza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu”. Ustrojodawca dopuszcza dwa sposoby sprawowania władzy przez Naród: przez przedstawicieli lub bezpośrednio (art. 4 ust. 2 Konstytucji). Zgodnie z art. 104 ust. 1 Konstytucji przedstawicielami Narodu są niezwiązani instrukcjami wyborców posłowie, stosownie zaś do art. 96 ust. 1 Konstytucji – „Sejm składa się z 460 posłów”. Przepis ten pozostaje w związku z innymi regulacjami konstytucyjnymi, należy bowiem zgodzić się z poglądem, że „art. 96 «łączy się» z art. 104 ust. 1 Konstytucji (...). Posłowie nie tylko formalnie (tj. na mocy normy konstytucyjnej) są przedstawicielami Narodu (całego), ale ich status wynika również z tego, że są wybierani według określonych zasad, w tym głównie w oparciu o zasadę powszechności. Prowadzi to do konkluzji, zgodnie z którą posłowie są przedstawicielami Narodu, poprzez których sprawuje on swoją suwerenną (zwierzchnią) władzę (art. 4 ust. 2 Konstytucji RP), a Sejm (jako całość) jest organem przedstawicielskim” (P. Czarny, [w:] *Konstytucja RP. Tom II. Komentarz do art. 87–243*, red. M. Safjan, L. Bosek, Warszawa 2016, s. 243).

W orzecznictwie trybunalskim wyrażono pogląd, że „[s]prawowanie władzy przez przedstawicieli uważa się na gruncie współczesnych standardów państwa demokratycznego za zasadę. Bezpośrednie sprawowanie władzy, przez bezpośredni przejaw woli suwerena, określanego we współczesnych konstytucjach nadal tradycyjnie jako «lud» lub «naród», uważa się za potrzebne uzupełnienie modelu państwa demokratycznego; bądź jako uzupełnienie incydentalne, w formie wypowiedzenia się suwerena w najważniejszych sprawach państwa lub społeczeństwa (element procedury uchwalania konstytucji, upoważnienia do ratyfikacji ważnej umowy międzynarodowej, stanowisko wobec szczególnie ważnego problemu); bądź też nawet jako pewien wyjątek od zasady parlamentarnej procedury uchwalania ustaw (uchwalanie ustaw w drodze referendum, inicjatywa ustawodawcza czy tzw. weto ustawodawcze)” (wyrok z 3 listopada 2006 r., sygn. K 31/06, OTK ZU nr 10/A/2006, poz. 147).

Nie ulega więc wątpliwości, że model demokracji przedstawicielskiej jest podstawową formą demokracji w Polsce, co znalazło potwierdzenie także w stanowisku Trybunału (zob. wyrok z 27 maja 2003 r., sygn. K 11/03, OTK ZU nr 5/A/2003, poz. 43), bezpośrednio zaś sprawowanie władzy przez suwerena ma charakter wyjątkowy.

8. Problem konstytucyjny.

Rozpoznanie wniosku Prezydenta wymagało ustalenia, czy uchwalenie kontrolowanej ustawy przez Sejm bez udziału posła Mariusza Kamińskiego (którego miejsce w trakcie prac parlamentarnych nad kontrolowaną ustawą zajęła Monika Pawłowska) oraz posła Macieja Wąsika (w efekcie działań Marszałka Sejmu, opisanych w punkcie 4 części III niniejszego uzasadnienia) nastąpiło z naruszeniem zasady legalizmu wyrażonej w art. 7 Konstytucji w związku z art. 4 ust. 2, art. 104 ust. 1 oraz art. 96 ust. 1 Konstytucji, skutkując tym samym niekonstytucyjnością całej kontrolowanej ustawy.

9. Ocena zgodności kontrolowanej ustawy z art. 7 w związku z art. 4 ust. 2, w związku z art. 104 ust. 1, w związku z art. 96 ust. 1 Konstytucji.

9.1. Ocenę zgodności kontrolowanej ustawy z wzorcami konstytucyjnymi Trybunał oparł na ustaleniach przedstawionych w punkcie 4 niniejszej części uzasadnienia. Z ustaleń tych wynika, że działania Marszałka Sejmu podjęte wobec posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika, mające na celu uniemożliwienie wskazanym posłom wykonywania manda-

tów, wobec treści postanowienia Prezydenta z 16 listopada 2015 r. o zastosowaniu w stosunku do nich prawa łaski, orzeczeń Trybunału dotyczących prezydenckiej prerogatywy stosowania prawa łaski (pkt 3 niniejszej części uzasadnienia) i postanowień Sądu Najwyższego z 4 i 5 stycznia 2024 r., wydanych w sprawach o sygn. akt I NSW 1268/23 oraz I NSW 1267/23 – rażąco naruszały prawo, a tym samym pozostawały w oczywistej sprzeczności z wywodzoną z art. 7 Konstytucji zasadą legalizmu.

Skutkiem nielegalnych czynności Marszałka Sejmu było wadliwe ukształtowanie składu Sejmu, który uchwalił kontrolowaną ustawę. Bezprawna próba stwierdzenia przez Marszałka Sejmu wygaśnięcia mandatów poselskich Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika, której wadliwość potwierdził ostatecznie Sąd Najwyższy postanowieniami z 4 i 5 stycznia 2024 r. (sygn. akt I NSW 1268/23 oraz I NSW 1267/23), a także późniejsze faktyczne uniemożliwienie Mariuszowi Kamińskiemu i Maciejowi Wąsikowi uczestnictwa w pracach Sejmu nad kontrolowaną ustawą przez dezaktywowanie ich kart do głosowania i niewpuszczanie do budynków Sejmu oraz dopuszczenie do prac sejmowych w charakterze posła Moniki Pawłowskiej, tj. osoby nieuprawnionej do sprawowania mandatu poselskiego w czasie prac sejmowych nad kontrolowaną ustawą – wszystko to skutkuje rażącym naruszeniem zasady legalizmu i w konsekwencji czyni kontrolowaną ustawę niezgodną z art. 7 Konstytucji.

Trybunał podkreślił, że cały proces legislacyjny nad kontrolowaną ustawą został przeprowadzony już po wydaniu przez Sąd Najwyższy postanowień z 4 i 5 stycznia 2024 r. (sygn. akt I NSW 1268/23 oraz I NSW 1267/23). Tym samym Marszałek Sejmu jako organ władzy publicznej zobowiązany był do uznania stanowiska Sądu Najwyższego, co powinno skutkować zaprzestaniem uniemożliwiania Mariuszowi Kamińskiemu i Maciejowi Wąsikowi wykonywania mandatów poselskich.

W rzeczywistości czynności Marszałka Sejmu, ignorujące wskazane orzeczenia Sądu Najwyższego, doprowadziły do utrwalenia stanu naruszenia zasady legalizmu, a w konsekwencji – wadliwości trybu ustawodawczego, czego przejawem było umożliwienie przez Marszałka Sejmu X kadencji złożenia Monice Pawłowskiej 6 marca 2024 r. ślubowania poselskiego oraz dopuszczenie jej do udziału w pracach Sejmu w charakterze posła. Trybunał stwierdził, że 6 marca 2024 r. Monika Pawłowska nie mogła skutecznie objąć mandatu poselskiego (tj. nie mogła zostać posłem i realizować wynikających z tego statusu obowiązków i uprawnień), albowiem mandat poselski Mariusza Kamińskiego wówczas jeszcze nie wygasł. Marszałek Sejmu zdecydował jednak o wstąpieniu Moniki Pawłowskiej w miejsce Mariusza Kamińskiego.

20 marca 2024 r. Monika Pawłowska wzięła udział w głosowaniu nad przyjęciem projektu kontrolowanej ustawy w trzecim czytaniu sejmowym (zob. głosowanie nr 7 na 8. posiedzeniu Sejmu, www.sejm.gov.pl; dostęp: 16 czerwca 2026 r.).

Trybunał nie zanegował generalnego prawa Moniki Pawłowskiej do objęcia mandatu po wcześniejszym ewentualnym wygaśnięciu mandatu osoby, która uzyskała go z listy właściwego komitetu wyborczego w danym okręgu wyborczym. Możliwość ewentualnego objęcia przez Monikę Pawłowską mandatu po wcześniejszym skutecznym wygaśnięciu mandatu Mariusza Kamińskiego wynika z obowiązującego w Polsce prawa i jest konsekwencją werdyktu wyborców. Trybunał nie miał wątpliwości, że w okolicznościach niniejszej sprawy dopuszczenie od 6 marca 2024 r. Moniki Pawłowskiej do prac sejmowych w charakterze posła było jednak oczywiście wadliwe. W obowiązującym stanie prawnym oraz w świetle postanowienia Sądu Najwyższego z 5 stycznia 2024 r. Marszałek nie mógł doprowadzić do choćby faktycznego objęcia 6 marca 2024 r. mandatu przez Monikę Pawłowską, wstępującą w miejsce Mariusza Kamińskiego, ponieważ mandat tego ostatniego w tym dniu nie wygasł. Wygaśnięcie mandatu sejmowego posła Mariusza Kamińskiego nastąpiło dopiero 10 czerwca 2024 r. w związku z wybraniem go na posła do Parlamentu Europejskiego. Monika Pawłowska w okresie od 6 marca 2024 r. do 10 czerwca 2024 r. nie pełniła więc mandatu poselskiego.

go, tj. nie była posłem na Sejm w rozumieniu Konstytucji. Nie mogła zatem zostać dopuszczona do złożenia ślubowania poselskiego, ani tym bardziej do prac sejmowych – zwłaszcza do głosowań sejmowych, w tym do głosowań przeprowadzonych nad kontrolowaną ustawą, a udział w nich Moniki Pawłowskiej stanowi dodatkowy argument za niekonstytucyjnością kontrolowanej ustawy spowodowanej niewłaściwą obsadą składu Sejmu.

Trybunał, związany granicami wniosku, nie dostrzegł możliwości przeprowadzenia analizy zagadnienia, jaki wpływ na status Moniki Pawłowskiej miała okoliczność objęcia przez Mariusza Kamińskiego mandatu posła do Parlamentu Europejskiego (i czy tym samym bezprawne i przedwczesne dopuszczenie Moniki Pawłowskiej do złożenia ślubowania poselskiego może zostać konwalidowane od 10 czerwca 2024 r., czy też procedura objęcia mandatu po Mariuszu Kamińskim wymaga powtórzenia w całości).

Uwzględniając okoliczności sprawy, Trybunał uznał, że działania Marszałka Sejmu, pozostające w sprzeczności z zasadą legalizmu, spowodowały, iż kontrolowana ustawa została uchwalona przez Sejm obradujący w niewłaściwym składzie, a zatem dotknięta jest ona wadą prawną, która implikuje konieczność stwierdzenia przez Trybunał jej niezgodności z art. 7 Konstytucji.

9.2. Jednocześnie Trybunał dostrzegł oczywiście, że co do zasady w praktyce ustawy nie są uchwalane przez Sejm przy udziale wszystkich 460 posłów. Najczęściej jest to spowodowane okolicznościami natury losowej, czy występowaniem przejściowych wakatów spowodowanych okolicznościami wskazanymi w kodeksie wyborczym, gdy mandat rzeczywiście wygaś (zob. art. 247 § 1 kodeksu wyborczego). W niniejszej sprawie przyczyna niekonstytucyjności kontrolowanej ustawy nie tkwi jednak w tym, że została ona uchwalona przez Sejm bez udziału wszystkich 460 posłów, lecz w tym, iż dwóch posłów na podstawie arbitralnych czynności Marszałka Sejmu, niemających umocowania w obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej porządku prawnym, nie zostało dopuszczonych do procedowania, zwłaszcza do udziału w głosowaniu sejmowym (przez unieważnienie kart dostępowych i niedopuszczenie do budynków Sejmu).

Nie sposób także definitywnie przesądzić, że brak udziału posłów Mariusza Kamińskiego i Macieja Wąsika w pracach legislacyjnych nad kontrolowaną ustawą nie miał żadnego wpływu na jej ostateczne brzmienie. Nie można bowiem wykluczyć, że gdyby wskazani posłowie mogli brać rzeczywisty udział w pracach nad kontrolowaną ustawą, a także w posiedzeniach komisji, to podniesione przez nich argumenty, postulaty lub zaprezentowane opinie skutkowałyby ewentualną zmianą brzmienia poszczególnych przepisów czy też rzutowałyby na decyzje redakcyjne lub zgłaszane poprawki do ustawy. Sam ten hipotetyczny wpływ dodatkowo podkreśla wagę i konsekwencje niedopuszczenia wskazanych posłów do udziału w pracach Sejmu nad kontrolowaną ustawą.

Jak wynika z ustaleń Trybunału opartych m.in. na rozstrzygnięciach Sądu Najwyższego z 4 i 5 stycznia 2024 r., posłowie Mariusz Kamiński i Maciej Wąsik zostali niezgodnie z prawem pozbawieni możliwości skorzystania ze swoich poselskich uprawnień. Tymczasem nie może budzić wątpliwości, że Konstytucja chroni prawa posłów – w tym zakresie Trybunał w pełni zgodził się z poglądem Wnioskodawcy, że „Konstytucja, obok regulacji dotyczących *quorum* (art. 120 Konstytucji), (...) w sposób wyraźny i niebudzący żadnych wątpliwości określa wymóg jurydycznego i faktycznego zapewnienia deputowanym warunków skutecznego, czyli rzetelnego i efektywnego, wypełniania obowiązków poselskich oraz ochrony praw, wynikających ze sprawowania mandatu w jego całości, także w realizacji pierwszorzędnej funkcji ustawodawczej parlamentu, jaką jest uchwalanie ustaw. Jest to zatem konieczne *de facto* ze względu na obowiązek zarówno reprezentowania Narodu, jak i sprawowanie władzy w jego imieniu” (wniosek, s. 28).

Bezprawne działania Marszałka Sejmu doprowadziły więc do trwałego wykluczenia z prac Sejmu konkretnych osób, kreując tym samym nieznaną Konstytucji kategorię posłów niewykonujących swoich mandatów. W rzeczywistości posłowie Mariusz Kamiński i Maciej Wąsik aż do momentu rzeczywistego wygaśnięcia ich mandatów poselskich w związku z wyborem na posłów do Parlamentu Europejskiego nie powrócili już do wykonywania swoich mandatów posłów na Sejm X kadencji. W miejsce zaś niewakującego mandatu posła Mariusza Kamińskiego do prac sejmowych (od 6 marca 2024 r.) została dopuszczona osoba nieuprawniona do wykonywania mandatu poselskiego – Monika Pawłowska.

Tym samym organ procedujący w składzie ukształtowanym wskutek bezprawnych czynności Marszałka Sejmu, uniemożliwiających konkretnym posłom uczestniczenie w pracach legislacyjnych, a jednocześnie działający z udziałem osoby nieuprawnionej do wykonywania mandatu poselskiego nie może być zakwalifikowany jako Sejm w rozumieniu konstytucyjnym. W konsekwencji uchwalenie ustawy przez niewłaściwie ukształtowany organ prowadzi do jej niekonstytucyjności.

Za niedoniosłą prawnie w perspektywie oceny konstytucyjności kontrolowanej ustawy Trybunał uznał okoliczność, że została ona uchwalona odpowiednią większością głosów z zachowaniem wymaganego *quorum*. W ocenie Trybunału, jeśli jakimkolwiek posłowi nielegalnie uniemożliwia się udział w pracach sejmowych nad konkretną ustawą, nawet wtedy, gdy zachowano *quorum*, a w głosowaniu uzyskano wymaganą konstytucyjnie większość głosów, przyjęta w takich okolicznościach ustawa i tak jest dotknięta wadą prawną, wydano ją bowiem z naruszeniem zasady legalizmu przez organ niespełniający konstytucyjnych wymogów dotyczących przedstawicielstwa Narodu sprawowanego przez posłów.

Jak już zostało wskazane, w czasie procedowania przez Sejm kontrolowanej ustawy Mariusz Kamiński i Maciej Wąsik byli posłami i przysługiwały im wszystkie uprawnienia związane z pełnieniem tej funkcji – zwłaszcza podstawowe prawo i obowiązek, jakim jest czynne uczestnictwo w pracach Sejmu, wyrażone wprost w art. 3 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. z 2024 r. poz. 907, ze zm.), znajdujące także oparcie w konstytucyjnej zasadzie sprawowania władzy przez Naród za pośrednictwem posłów, którzy są jego przedstawicielami (zob. art. 4 ust. 2 w związku z art. 104 ust. 1 Konstytucji). Uniemożliwienie realizacji wskazanego prawa i obowiązku wpływa na wadliwość procesu legislacyjnego, w którym uchwalono kontrolowaną ustawę.

Prawa udziału w pracach sejmowych nad kontrolowaną ustawą nie miała natomiast Monika Pawłowska.

9.3. Reasumując, w konsekwencji nielegalnych działań Marszałka Sejmu posłowie Mariusz Kamiński i Maciej Wąsik zostali pozbawieni faktycznej możliwości sprawowania swoich mandatów w toku prac nad kontrolowaną ustawą, a tym samym sprawowania władzy w imieniu Narodu, będąc jego przedstawicielami. Marszałek Sejmu w sposób bezprawny stworzył natomiast taką możliwość Monice Pawłowskiej – osobie nieuprawnionej do wykonywania mandatu poselskiego. Skutkowało to wadliwością procesu ustawodawczego z racji niewłaściwej obsady Sejmu. Wobec tego Trybunał orzekł, że kontrolowana ustawa jest niezgodna z art. 7 w związku z art. 4 ust. 2, w związku z art. 104 ust. 1, w związku z art. 96 ust. 1 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny orzekający w niniejszej sprawie tym samym podzielił stanowisko zajęte w wyrokach Trybunału z: 19 czerwca 2024 r., sygn. K 7/24 (OTK ZU A/2024, poz. 60); 10 września 2024 r., sygn. U 4/24 (OTK ZU A/2024, poz. 88); 26 listopada 2024 r., sygn. K 14/24 (OTK ZU A/2024, poz. 121); 18 lutego 2025 r., sygn. K 6/24 (OTK ZU A/2025, poz. 23), a także w wyroku z 20 listopada 2025 r., sygn. Kp 2/24 (OTK ZU A/2026, poz. 5), wydanym przez Trybunał w pełnym składzie. Podkreślić należy, że zgodnie z art. 37

ust. 1 pkt 1 lit. e u.o.t.p.TK, pogląd prawny wyrażony przez Trybunał w orzeczeniu wydanym w pełnym składzie ma charakter wiążący dla innych (niż pełny) składów Trybunału.

10. Umorzenie postępowania w pozostałym zakresie.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, jeżeli przedmiot kontroli jest niezgodny przynajmniej z jednym wzorcem kontroli, orzekanie co do zgodności z pozostałymi wzorcami jest zbędne (zob. np. wyroki z: 22 czerwca 2022 r., sygn. SK 3/20, OTK ZU A/2022, poz. 46; 11 maja 2023 r., sygn. P 12/18, OTK ZU A/2023, poz. 46).

Trybunał uznał więc, że ocena kwestionowanej ustawy pod kątem jej zgodności z art. 4 ust. 1 oraz art. 106 Konstytucji jest zbędna. Dlatego w tym zakresie postępowanie zostało umorzone na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK.

11. Skutki wyroku.

Wyrok ma moc powszechnie obowiązującą i jest ostateczny. Podlega niezwłocznej promulgacji w Dzienniku Ustaw, przy czym już z chwilą ogłoszenia go przez Trybunał Konstytucyjny na sali rozpraw ustało domniemanie konstytucyjności kontrolowanej ustawy.

Brak niezwłocznej promulgacji wyroku we właściwym dzienniku urzędowym nie może być rozumiany jako przeszkoda w jego stosowaniu przez organy władzy publicznej (zob. wyrok TK z 23 września 2025 r., sygn. P 3/25, OTK ZU A/2025, poz. 97).

Z przedstawionych racji Trybunał Konstytucyjny orzekł jak w sentencji.

Zdanie odrębne

sędziego TK Bartłomieja Sochańskiego
do wyroku Trybunału Konstytucyjnego
z dnia 16 czerwca 2026 r. o sygn. K 18/24

Na podstawie art. 106 ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) zgłaszam zdanie odrębne do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 16 czerwca 2026 r., w sprawie o sygn. K 18/24. W sentencji wyroku Trybunał orzekł, że ustawa z dnia 12 kwietnia 2024 r. o zmianie ustawy o rachunkowości oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 619, ze zm.) jest niezgodna z art. 7 w związku z art. 4 ust. 2, w związku z art. 104 ust. 1, w związku z art. 96 ust. 1 Konstytucji.

Uważam, że w zakresie wzorców kontroli wynikających z art. 4 ust. 2, art. 104 ust. 1, art. 96 ust. 1 Konstytucji postępowanie należało umorzyć ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku (art. 59 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK). Powołane wzorce kontroli są przepisami nieadekwatnymi wobec zarzutów stawianych ustawie. Żaden z tych przepisów, osobno albo łącznie, nie zawiera nakazu udziału w głosowaniu nad ustawą wszystkich 460 posłów.

Zaskarżona ustawa została uchwalona większością 431 głosów. Za przyjęciem kontrolowanej ustawy opowiedzieli się wszyscy głosujący posłowie. W głosowaniu nie wzięło udziału 28 posłów. Oznacza to, że brak udziału dwóch posłów w głosowaniu nie tylko nie wpłynął na ważność głosowania na gruncie art. 120 zdanie pierwsze Konstytucji, lecz także nie zmienił jego ostatecznego wyniku – uchwalenia tej ustawy. Różnego rodzaju zdarzenia, zależne czy niezależne od woli, powodują, że liczba posłów głosujących nad ustawą z reguły jest mniejsza niż maksymalna, określona w art. 96 ust. 1 Konstytucji. Ustrojodawca musiał tę dość oczywistą prawdę wziąć pod uwagę i dlatego w myśl art. 120 zdanie pierwsze Konstytucji Sejm uchwała ustawy zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy usta-

wowej liczby posłów, chyba że Konstytucja przewiduje inną większość. Przyczyna absencji na sali sejmowej podczas głosowania nad ustawą, z punktu widzenia powołanego przepisu, nie ma żadnego znaczenia. Czy jest spowodowana zdarzeniem losowym, zamierzona przez posła albo zawiniona przez osoby trzecie – dla ważności procesu głosowania nad ustawą pozostaje to obojętne. Istotne jest zachowanie przewidzianej w przepisie większości głosujących.

W doktrynie zwraca się uwagę, że „nie każde uchybienie przepisom proceduralnym należy uznać za takie naruszenie art. 7 Konstytucji, które miałyby automatycznie prowadzić do unieważnienia dokonanych czynności” (W. Sokolewicz, art. 7, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom I*, red. L. Garlicki, Warszawa 2007, s. 12). Podkreśla się również, że „celem procedury ustawodawczej jest spowodowanie dojścia ustawy do skutku i z tego względu pierwszeństwo przyznać należy takim interpretacjom przepisów konstytucyjnych, które umożliwiają pozytywne zamknięcie tej procedury” (L. Garlicki, art. 95, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom III*, red. L. Garlicki, Warszawa 2007, s. 3).

Ponadto dostrzegam problem konstytucyjny przedstawiony w sposób bardzo jasny, precyzyjny i przekonujący we wniosku, sprowadzający się do oczywistego naruszenia zasady legalizmu przez Marszałka Sejmu. Nie uważam jednak, żeby skutkiem tego naruszenia mogło być orzeczenie przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności z Konstytucją całej ustawy podanej kontroli, i to w sytuacji, gdy ustawa ta od dwóch lat obowiązuje.

Jestem zdania, że skutek naruszenia prawa orzekany przez jakikolwiek organ, w tym Trybunał Konstytucyjny, powinien być adekwatny i proporcjonalny do naruszenia. Twierdzenie takie wywodzę zarówno z preambuły do Konstytucji, jak i z zasady państwa prawa (art. 2 Konstytucji), a także z zasady Rzeczypospolitej jako dobra wspólnego wysłowionej w art. 1 Konstytucji. Uważam, że odczytywanie zasady legalizmu przez Trybunał Konstytucyjny musi uwzględniać nie tylko obowiązek przestrzegania rygorów formalnych w działaniu instytucji publicznych, w tym wypadku przez Sejm i jego Marszałka, lecz także zasadę zaufania do państwa i tworzonego przez nie prawa oraz zasadę rzetelności i sprawności działania instytucji publicznych. W mojej ocenie odpowiednie wyważenie powyższych wartości nie daje podstaw do stwierdzenia niezgodności z Konstytucją całej kontrolowanej ustawy tylko na podstawie zarzutów i argumentacji wskazanych we wniosku.

Z tych powodów uznałem za konieczne zgłoszenie zdania odrębnego.

Zdanie odrębne

sędziego TK Jakuba Steliny
do wyroku Trybunału Konstytucyjnego
z dnia 16 maja 2026 r., sygn. akt K 18/24

Na podstawie art. 106 ust. 3 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393) zgłaszam zdanie odrębne do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 maja 2026 r., sygn. K 18/24 w sprawie oceny konstytucyjności ustawy o zmianie ustawy o rachunkowości oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 619).

1. Wyrok w sprawie K 18/24 dotyczy zbadania zgodności trybu uchwalenia ustawy przez Sejm niewłaściwie – zdaniem wnioskodawcy – obsadzony. Jako przyczyny kwestionujące legalność procesu legislacyjnego prowadzącego do uchwalenia kontrolowanej ustawy

wnioskodawca wskazał bezprawną odmowę dopuszczania przez Marszałka Sejmu X kadencji do prac sejmowych – w tym do udziału w głosowaniach nad przyjęciem kontrolowanej ustawy – posłów na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej X kadencji Mariusza Kamińskiego oraz Macieja Wąsika. Ponadto wnioskodawca wyraził wątpliwość, czy faktyczne obsadzenie niewakującego wówczas mandatu po posle Mariuszu Kamińskim, przez umożliwienie udziału w pracach Sejmu Monice Pawłowskiej, może być kwalifikowane na płaszczyźnie ustrojowej jako ważne i skuteczne.

Problem oceny skutków dla konstytucyjności zaskarżonej ustawy, jakie miałyby wywołać wskazane wyżej nieprawidłowości w obsadzie Sejmu, były już wielokrotnie przedmiotem wypowiedzi Trybunału, przy czym w każdej z rozpatrywanych w tej materii spraw, które kończyły się merytorycznym rozstrzygnięciem, Trybunał orzekał tak samo, a więc uznawał niekonstytucyjność kontrolowanej regulacji ze względu na naruszenie wyrażonej w art. 7 Konstytucji zasady legalizmu (ujmowanej związkowo z innymi przepisami ustawy zasadniczej). Jedynie w dwóch sprawach odnoszących się do ustawy budżetowej i okołobudżetowej (K 3/24 i K 5/24) Trybunał umorzył postępowania z uwagi na wygaśnięcie badanej regulacji z końcem danego roku budżetowego.

2. Nie zgadzam się z argumentacją, jaką w tej i w innych sprawach, prezentuje Trybunał Konstytucyjny stwierdzając niekonstytucyjność badanych ustaw. Motywy, jakie skłaniają mnie do przyjęcia takiego stanowiska, wskazałem już wcześniej w zdaniu odrębnym do wyroku Trybunału z dnia 20 listopada 2025 r. w sprawie Kp 2/24. Tamta sprawa dotyczyła oceny w ramach kontroli prewencyjnej ustawy z dnia 12 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa. Co prawda Trybunał orzekł wówczas niezgodność części zawartych w tej ustawie rozwiązań normatywnych, ale także odniósł się do trybu procedowania, wobec którego wnioskodawca podniósł te same zarzuty, jak w niniejszej sprawie. Wobec tego argumenty przytoczone przeze mnie do tej części rozstrzygnięcia w sprawie Kp 2/24 zachowują aktualność także na gruncie niniejszej sprawy. Podtrzymuję zatem swoje zastrzeżenia wyrażone w tamtym zdaniu odrębnym, w tym przede wszystkim dotyczące braku oceny przez Trybunał konsekwencji swojego rozstrzygnięcia z punktu widzenia kryterium proporcjonalności i zasady powściągliwości sędziowskiej w kontekście rozciągnięcia skutków przyjętej w sprawie oceny na całość funkcjonowania instytucji państwa. W istocie bowiem rozstrzygnięcie to ma znaczenie dla oceny wszystkich decyzji Sejmu podejmowanych przez ten organ w okresie od wygaszenia mandatów dwóch posłów do objęcia przez nich mandatów w Parlamencie Europejskim. W praktyce oznacza to zanegowanie istnienia Sejmu, a co najmniej uszczuplenia lub zniesienia jego kompetencji. Czy „skutek taki pozostaje w jakiegokolwiek proporcji do szeregu wartości konstytucyjnych w demokratycznym państwie prawnym. Wszyscy obywatele oczekują, by organy państwa sprawnie, rzetelnie i skutecznie realizowały swoje kompetencje dla dobra ogółu. Czy faktycznie wartościom tym służy rozstrzygnięcie, że z powodu wykluczenia, choćby bezprawnego, dwóch posłów opozycji kraj pozbawiony jest najwyższego organu władzy prawodawczej? (...) Problem znikł, bo dwóch wykluczonych posłów zdobyło mandaty do Parlamentu Europejskiego, których nie można łączyć z mandatami do Sejmu, tym samym status ich obu został uregulowany i nie jest już przez nikogo kwestionowany, a przez to odpadły przesłanki do kwestionowania decyzji izby niższej parlamentu po 10 czerwca 2024 r. Można i należy się zastanawiać, co działałoby się, gdyby posłowie M. Kamiński i M. Wąsik (albo choćby jeden z nich) nie zdobyli mandatów do Parlamentu Europejskiego. Czy naprawdę chcielibyśmy, by do jesieni 2027 r., Polska pozbawiona była parlamentu”, bo taki jest w istocie skutek wyroków dotyczących oceny trybu ustawodawczego w analogicznych przypadkach. Dodam także, że podzielam co do zasady stanowiska wyrażone w zdaniach odrębnych sędziów Trybunału R. Wojciechowskiego, W. Sycha, M. Warciń-

skiego i B. Sochańskiego, zgłaszanych do wyroków, które wcześniej zapadały w podobnych sprawach.

Konkludując chciałbym stwierdzić, że co prawda analizowany problem po kilku miesiącach „sam się rozwiązał” i dość szybko uniknęliśmy jako państwo dalszej eskalacji kryzysu. Jednak znaczenie przyjętego przez Trybunał utrwalonego już w tej chwili toku rozumowania, który odcisnął wyraźne piętno także w nin. sprawie, może się ponownie zaktualizować. Nie można przecież wykluczyć, że podobne sytuacje wystąpią w przyszłości. Dlatego niniejsze zdanie odrębne traktuję jako swoiste ostrzeżenie i wezwanie na namysł, w końcu ponad polityką jest jeszcze interes państwa.

Biorąc te wszystkie argumenty pod rozwagę uważam, że kontrolowana w nin. sprawie ustawa o zmianie ustawy o rachunkowości oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 619) nie powinna być uznana za sprzeczną z Konstytucją ze względu na tryb jej uchwalenia. Dodam tylko, że akurat w odniesieniu do tej ustawy została ona uchwalona jednogłośnie prawie przez wszystkich posłów (431 głosów za, 0 głosów przeciwnych i wstrzymujących, a przeciw odrzuceniu poprawki Senatu głosowało 433 posłów, przy braku głosów wstrzymujących i przeciwnych tej poprawce).

3. Na marginesie chciałbym zwrócić uwagę na jeszcze dwie kwestie. Po pierwsze wyrok w sprawie K 18/24 jest dziewiątym rozstrzygnięciem, w którym Trybunał dokonywał oceny skutków decyzji prawotwórczych wadliwie obsadzonego Sejmu. Chodzi tu o wcześniejsze sprawy: K 20/24, K 4/24, K 5/24, K 3/24, K 6/24, K 14/24, K 7/24 i K 2/24. Jak wcześniej wspomniano jedynie w dwóch przypadkach (K 3/24 i K 5/24) dotyczących kwestii budżetowych sprawy zostały umorzone ze względu na wygaśnięcie kontrolowanych aktów prawnych z końcem roku budżetowego. Oznacza to, że w 7 sprawach zapadały wyroki oparte na tej samej argumentacji i wywołujące analogiczne skutki. Można więc skonstatować, że ukształtowała się linia orzecznicza Trybunału. Warto jednak wskazać na inną jeszcze prawidłowość, otóż w siedmiu z wyżej wymienionych spraw występował ten sam sędzia sprawozdawca, co rodzi pytanie, czy właściwie został zastosowany art. 38 ustawy o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, który stanowi, że „Sędziów Trybunału do składu orzekającego, w tym przewodniczącego składu i sędziego sprawozdawcę, wyznacza Prezes Trybunału według kolejności alfabetycznej uwzględniając przy tym rodzaj, liczbę oraz kolejność wpływu spraw do Trybunału”. Jak słusznie wskazała sędzia w stanie spoczynku M. Pyziak-Szafnicka „[z] przepisu [tego] wynika, że kolejność alfabetyczna powinna obowiązywać w każdej kategorii spraw” (*Trybunał Konstytucyjny á rebours*, PiP 5/20). Powierzenie temu samemu sprawozdawcy tak wielu spraw (w sumie prawie 1/3 spośród wszystkich spraw K i Kp wniesionych w 2024 r.) uzasadnia podejrzenie, że kolejność taka w ramach tych spraw nie została zachowana. Dlatego należy jeszcze raz zaapelować do ustawodawcy o zmianę prawa w taki sposób, by w przedmiocie kształtowania składów orzeczniczych w większym stopniu uwzględniano się kolegialny charakter Trybunału i losowość przydziału spraw poszczególnym sędziom. Aktualność zachowuje tu zatem pogląd, jaki wyraziłem w zdaniu odrębnym do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 lipca 2025 r., sygn. akt Kp 3/24.

4. I wreszcie ostatnia kwestia, którą chciałbym zasygnalizować w nin. zdaniu odrębnym. Trybunał konsekwentnie przyjmuje, że wadliwość obsady organu konstytucyjnego jest okolicznością skutkującą niemożnością wykonywania kompetencji przypisanych temu organowi. W cytowanym wyżej zdaniu odrębnym do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 listopada 2025 r., sygn. akt Kp 2/24 wyraziłem sugestię, że przy dokonywaniu tego typu ocen „[z]alecana jest (...) duża ostrożność w formułowaniu nazbyt śmiałych tez, w przeciwnym razie można byłoby dowodzić, że wobec ‘nielegalnego’ zaniechania przez Sejm obsady

wakatów sędziowskich w TK nie mamy do czynienia z Trybunałem składającym się z 15 sędziów w rozumieniu art. 194 ust. 1 Konstytucji”. Można się więc zastanawiać, czy skoro nieobsadzenie 2/460 części Sejmu skutkuje tak poważnymi konsekwencjami, to jak należy ocenić nieobsadzenie aż 4/15 części Trybunału Konstytucyjnego (a od grudnia 2025 r. do kwietnia 2026 r. – 6/15). Od tego czasu sytuacja nie uległa poprawie, a można powiedzieć, że nawet się pogorszyła – obecnie Sejm wybrał sędziów na wakujące stanowiska, a czworo z nich „z pewnych względów” nie podjęło służby. Co więcej na te stanowiska sędziowskie nikt inny nie może być przecież wybrany. Czyżby oznaczało to trwałe uszczuplenie składu Trybunału? Jeśli tak, to kierując się dotychczasową logiką orzecznictwa trybunalskiego należałoby przyjąć, że Trybunał Konstytucyjny do czasu uregulowania kwestii swego składu utracił zdolność do orzekania.

5. Ze względu na wskazane wyżej okoliczności uznałem zgłoszenie niniejszego zdania odrębnego za konieczne.